

Skär i Östersjön

Boreala skär och småöar i Östersjön

Boreal Baltic islets and small islands

EU-kod: 1620

Länk: Gemensam text (namn och koder)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf#2

Beskrivning av naturtypen

Länk: Gemensam text (beskrivning av naturtypen)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf
[#2](#)

Utdrag ur EU:s tolkningsmanual

Groups of skerries, islets or single small islands, mainly in the outer archipelago or offshore areas. Composed of Precambrian, metamorphic bedrock, till or sediment. The vegetation of boreal Baltic islets and small islands is influenced by the brackish water environment, the ongoing land upheaval (in areas with intense land upheaval) and the climatic conditions. The vegetation types are influenced by wind, dry weather, salt and many hours of sunlight. Land-upheaval causes a succession of different vegetation types. Bare bedrock is common. A lot of small islands have no trees. The vegetation is usually very sparse and consists often of mosaic-like pioneer vegetation communities. On some islands the species diversity is increased by nitrogenous excrement from birds. Many of the plants are xerophytic and lichens are common. Temporary or permanent rockpools are common and these are inhabited by a variety of aquatic plant and animal species. Boreal Baltic islets and small islands are important nesting sites for birds and resting sites for seals. The surrounding sublittoral vegetation is also included in the type 1620.

Svensk tolkning av definitionen

Grupper eller enstaka mindre öar och skär i Östersjön. Öarna utgörs av urberg eller morän samt ligger i ett exponerat läge och är i regel trädlösa. Även anslutande undervattensvegetation ingår ner till de fastsittande makrovegetationens nedersta djuputbredningsgräns.

Landvegetationen består av arter som är anpassade till torka, saltpåverkan och vindexponering samt frånvaro av egentlig jordmån. Lavfloran är artrik och särpräglad. Vegetationen på vissa öar är starkt påverkad av kvävet från fågelspillning. Kala bergytter är vanliga. I de norra delarna av Östersjön medför landhöjningen en succession av många olika vegetationstyper. På öarna kan mindre enstaka träd förekomma, såsom barrträd, men även lövträd särskilt i Stockholms skärgård. Öarna utgör viktiga häckningsplatser för fåglar och uppehållsplatser för sälar. I tillfälliga eller permanenta hållkar förekommer speciellt anpassade växt- och djursamhällen.

Kommentarer

Skär i Östersjön (1620) förekommer i boreal och kontinental biogeografisk region.

Gränsdragning mot andra naturtyper

- På Rev (1170) kan inga landväxter förekomma. Skär i Östersjön (1620) har i vattnet företräde framför rev (1170).
- Åsöar i Östersjön (1610) består av sorterat isälvs-material (såsom sand, grus, klappersten och block) men sällan av morän.
- Skär i Östersjön (1620) har företräde framför driftvallar (1210), sten och grusvallar (1220), havsklippor (1230), salta strandängar (1330), strandängar vid Östersjön (1630) och sandstränder vid Östersjön (1640).

Viktiga strukturer och funktioner

- God vattenkvalitet
- Zonering av vegetation
- Naturlig näringstillförsel från spillning av häckande fåglar
- Naturlig artsammansättning

Typiska och karakteristiska arter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	K-art	T-art	Grupp	Region
Kärlväxter					
<i>Agrostis stolonifera</i>	krypven	K-art			
<i>Allium schoenoprasum</i>	gräslök	K-art			
<i>Angelica archangelica</i> ssp. <i>litoralis</i>	strandkvanne	K-art			
<i>Cochlearia danica</i>	dansk skörbjuggsört	K-art			
<i>Hylotelephium telephium</i>	kärleksört	K-art			
<i>Lemna minor</i>	andmat	K-art			
<i>Potamogeton filiformis</i>	trådnate	K-art			
<i>Potamogeton pectinatus</i>	borstnate	K-art			
<i>Puccinellia capillaris</i>	saltgräs	K-art			
<i>Rumex crispus</i>	krusskräppa	K-art			
<i>Sedum acre</i>	gul fetknopp	K-art			
<i>Silene viscosa</i>	klibbglim	K-art			
<i>Tripleurospermum maritimum</i> ssp. <i>maritimum</i>	kustbaldersbrå	K-art			
<i>Veronica longifolia</i>	strandveronika	K-art			
<i>Vicia cracca</i>	kråkvicker	K-art			
<i>Viola tricolor</i>	styvmorsviol	K-art			
Alger					
<i>Ceramium tenuicorne</i>	ullsläke	K-art			
<i>Chorda filum</i>	sudare	K-art			
<i>Cladophora glomerata</i>	grönslick	K-art			
<i>Cladophora rupestris</i>	bergborsting	K-art			
<i>Fucus vesiculosus</i>	blåstång	K-art			
<i>Furcellaria lumbricalis</i>	kräkel	K-art			

<i>Pylaiella littoralis</i>	trådslick	K-art		
Lavar				
<i>Xanthoria aureola</i>		K-art		
Sälar				
<i>Halichoerus grypus</i>	gråsäl	K-art	T-art	B, K
<i>Phoca hispida</i>	vikare		T-art	B
<i>Phoca vitulina</i>	knubbsäl		T-art	B, K
Fåglar				
<i>Alca torda</i>	tordmule	K-art	T-art	B, K
<i>Anthus petrosus</i>	skärpiplärka		T-art	B, K
<i>Arenaria interpres</i>	roskarl	K-art	T-art	B, K
<i>Cephus grylle</i>	tobisgrissla	K-art	T-art	B, K
<i>Haematopus ostralegus</i>	strandskata		T-art	B, K
<i>Larus fuscus</i>	silltrut	K-art	T-art	B, K
<i>Stercorarius parasiticus</i>	labb	K-art	T-art	B, K
<i>Sterna caspia</i>	skräntärna	K-art		
<i>Sterna paradisaea</i>	silvertärna	K-art	T-art	B, K
<i>Uria aalge</i>	sillgrissla	K-art		
Ryggradslösa djur				
<i>Idothea baltica</i>		K-art		
<i>Mytilus edulis</i>	blåmussla	K-art		

Klassificering enligt andra klassificeringssystem

Klassificeringssystem	Naturtypens motsvarighet
VIN:	2.2.1.6 Sumpbjörkskog av ris-gräs-typ 2.2.4.2 Klippalstrandskog 4.1.1.1 Baldersbrå-strandglim-typ
Kustbiotoper i Norden:	Sandstränder (7.8.1.5;) Klippstränder (7.8.1.7; 7.8.2.6;) Permanent gölar (7.8.1.11; 7.8.2.11) Ostörda små öar och skär (7.8.1.17; 7.8.2.15; 7.8.3.14; 7.8.4.13; 7.8.4.13)
EUNIS:	B3 Rock cliffs, ledges and shores, including the supralittoral

Utbredning och förekomst

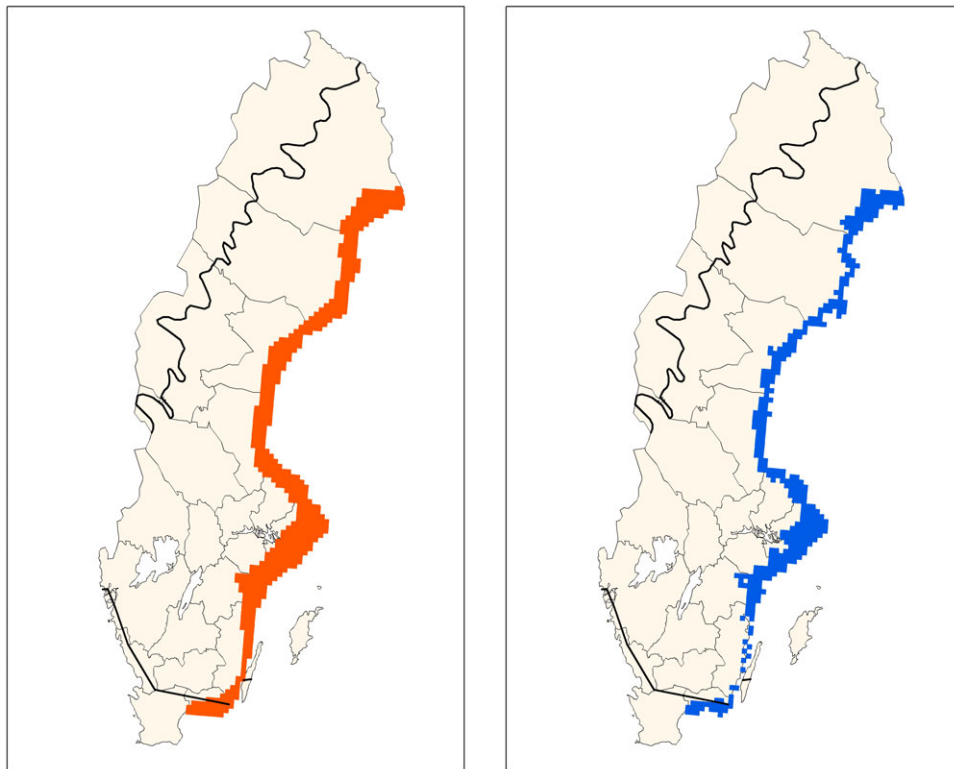
Länk: Gemensam text (utbredning och förekomst)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf

#5

Rapporterad nationell bevarandestatus år 2007

Rapporterat 2007	Reg. A	Reg. B	Reg. K	Totalt
Natura 2000-områden				
Utpekade för naturtypen (st)		69	16	85
Utbredning				
Aktuellt värde (km ²)		55 000	3 500	58 500
Referensvärde (km ²)		55 000	3 500	58 500
Bedömning aktuell status		Gynnsam	Gynnsam	
Bedömning trend		Stabil	Stabil	
Förekomstareal				
Aktuellt värde (km ²)		64	3	67
Referensvärde (km ²)		64	3	67
Bedömning aktuell status		Gynnsam	Gynnsam	
Bedömning trend		Stabil	Stabil	
Kvalitet				
Bedömning aktuell status		Gynnsam	Gynnsam	
Bedömning trend		Stabil	Stabil	
Framtidsutsikt				
Bedömning aktuell status		Gynnsam	Gynnsam	
Bedömning trend		Stabil	Stabil	
Samlad bedömning				
Bedömning aktuell status		Gynnsam	Gynnsam	
Bedömning trend		Stabil	Stabil	

Figur 1. Svenskt utbredningsområde (till vänster) och förekomstareal (till höger).

Förutsättningar för bevarande

Länk: Gemensam text (förutsättningar för bevarande)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf
#8

Naturtypen behöver förekomma i tillräckligt stora arealer med en naturlig zonerings av vegetation beroende på substrat och topografi samt effekter av isens rörelser. Skär i Östersjön (1620) förväntas uppfylla förutsättningarna för att hysa många häckande fågelarter och sälar.

Den för naturtypen karakteristiska artsammansättningen är beroende av de strukturer och funktioner som utgör förutsättningarna för naturtypen.

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier ska vara försumbar.

Naturtypen påverkas kontinuerligt av en naturlig näringstillförsel orsakad av spillning från häckande fåglar.

Främmande arter ska ej inverka negativt på artsammansättningen och variationen av arter genom ändrade konkurrensförhållanden eller smittspridning.

Gynnsam bevarandestatus förutsätter en icke påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen.

Hotbild

- Övergödning pga. utsläpp/läckage av näringsämnen (fosfor och kväve) resulterar i minskat siktdjup vilket påverkar algzonerings. Perenna brun- och rödalger täcks av ettåriga fintrådiga alger. Övergödningen kan även orsaka syrebrist på bottenarna.
- Olje-, bensin- och kemikalieutsläpp påverkar artsammansättningen.
- Svall från fartyg kan påverka artsammansättningen.
- Slitage och störningar orsakade av det rörliga friluftslivet kan påverka växt- och djurlivet.
- Exploatering såsom bebyggelse, bryggor etc. påverkar artsammansättningen.
- Förekomst av mink och skarvkolonier kan påverka artsammansättningen.
- Främmande arter kan påverka artsammansättningen.
- Ökad luft- och vattentemperatur kan påverka artsammansättningen.

- Ökad mängd koldioxid i atmosfären och ökad temperatur orsakar försurning av havet. Det är ett hot mot en rad organismer, men framförallt alla marina arter som har ett yttre eller inre skelett av kalk, som många växtplanktonarter, kräftdjur och musslor.

Bevarandeåtgärder

- Gångse åtgärder för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus så att ingen försämringar för naturtypen sker, (dvs att dess intressen respekteras i fysisk planering, tillståndsprövning, generell naturvårdshänsyn, förvaltning av skyddade områden, artskydd och uppföljning samt övervakning).
- Åtgärder för att minska övergödningen genom att minimera utsläpp/läckage av näringsämnen (fosfor och kväve) hanteras bl.a. genom landsbygdsprogrammet, exempelvis inom projektet ”Greppa näringen”, respektive vattenförvaltningen (EU:s ramdirektiv för vatten).
- Integrerad kustzonsförvaltning (ICZM), i enlighet med EU:s rekommendationer, inklusive traditionell fysisk planering i linje med Plan- och bygglagen (PBL), vilken reglerar planläggningen av mark, vatten och byggande, är ett viktigt styrmedel för ett långsiktigt bevarande av kusten.
- Fortsatt utveckling av selektiva redskap samt redskap som ej skadar botten bör hanteras inom fiskeförvaltningen, främst Fiskeriverket.
- Sveriges åtaganden inom HELCOM, Baltic Sea Action Plan; aktionsplan för Östersjön.
- EU:s marina strategi.
- Åtgärder som kan minska kväveläckage och erosion från åkermarken är berättigade till EU-stöd. I regioner med miljöstöd för skydds zoner bör länsstyrelsen uppmana till skydds zoner på eventuella åkrar i anslutning till naturtypen.
- Genomförandet av Åtgärdsprogram för Skräntärna.

Regelverk

Länk: Gemensam text (regelverk)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf

#11

- Naturtypen ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 1.
- Regelverk som är särskilt viktigt för naturtypen är strandskydd samt djurskyddsområde.

Bevarandemål, målbildindikatorer och uppföljning

Länk: Gemensam text (bevarandemål och uppföljning)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf#19

På Naturvårdsverkets hemsida om uppföljning i skyddade områden, finns en rapport (6379:2010) om uppföljning i skyddade områden. Den beskriver arbetet med formulering av mål och användande av målbildindikatorer för att följa upp målen. Rapporten beskriver det generella arbetet, och uppföljningen i detalj beskrivs i manualer för uppföljning av olika naturtyper. Det finns även manualer för uppföljning av olika naturtypsgrupper. Där finns information om arbetsmetoder, och exempel på olika målbildindikatorer.

Det finns bland annat manualer för Hav, för Stränder och sanddyner, för Laguner, grunda och smala vikar, för Flygbildstolkning och för olika artgrupper.

Litteratur och kontaktuppgifter

Länk: Gemensam text (litteratur och kontaktuppgifter)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/natur/naturgemensam.pdf#19

Naturtyps- och ekosystemvis litteratur

Naturvårdsverket (2000): Kust- och skärgårdsområden i Sverige. Rapport 5116.

Nordiska Ministerrådet (2001): Kustbiotoper i Norden.

Naturvårdsverket (2008) Sveriges åtaganden i Baltic Sea Action Plan. Rapport 5830.

Naturvårdsverket (2009): Manual för uppföljning av skyddade marina miljöer, hav, version 0.3, 2009-10-09.

Naturtyps- och ekosystemvisa länkar

Greppa näringen:

<http://www.greppa.nu/startsidea.106.14f79cb117833f3e2780001486.html>

HELCOM: <http://www.helcom.fi/>

Kontaktuppgifter

Mona Johansson
mona.johansson@artdata.slu.se
018-67 25 48

ArtDatabanken
Bäcklösavägen 10
Box 7007
750 07 Uppsala